

S. Sayısı : 177

İdare heyetinin, Divanı muhasebat teşkilâtı hakkında kanun teklifi ve Bütçe encümeni mazbatası (2/71)

T. B. M. M.

İdare Âmirliği

No. 706/13406

25 - IV - 1938

Yüksek Reisliğe

18 - VI - 1934 tarih ve 2523 sayılı Divanı muhasebat teşkilât kanununun tadili hakkında Divanı muhasebat Reisliğinden gelen kanun lâyihasile esbabı mucibesi bağı olarak sunulmuştur. Kabulünü arz ve teklif eyeriz.

İdare Âmiri
H. Bayrak

İdare Âmiri
İ. F. Alpaya

İdare Âmiri
Dr. S. Uzel

Divanı muhasebat teşkilât kanunu esbabı mucibe lâyihası

Teşkilâtı esasîye kanunu ile Devlete aid varidat ve sarfiyatı murakabe ile mükellef bulunuan Divanı muhasebat muhasiblere aid hesapların tedkik ve muhakemelerinden başka :

1 — Muhasebei umumiye kanunu ile verilen ;

A - Taahhüd murakabesi,

B - Zat işlerinin teşçili,

C - Tahakkuk memurlarının muhakemesi,

D - Ayniyat hesaplarının tedkiki,

2 — Divanı muhasebat kanunu ile verilen;

A - Tahsis muamelelerine aid itirazların tedkiki,

B - İstikrazlarla Hazine bonolarının kayid ve takibi ,

C - Divanı muhasebat ilâmlarının temyiz suretile tedkik ve hükme bağlanması,

D - Hususî idarelerle belediyelere aid hesapların tedkik ve hükme raprı,

Gibi yeni vazifelerin ifasile de meşgul bulunmaktadır. Bu yeni vazifelerle muhasebei umumiye kanununun vize ve tedkik muamelelerinin sureti icrasına dair koyduğu yeni hükümler ve yine muhasebei umumiye kanununun neşrinden sonra kaza malmüdürlerinin muhasib tanınması eihetine gidilmesi gibi vaziyetler Divanı muhasebatın işlerini evvelkinin bir kaç misline çıkarmış olduğu gibi Devlet varidat ve sarfiyatında seneden seneye görülen inkişaf ile âmme ihtiyaçlarını karşılamak maksadile Devlet teşkilâtında vukua gelen genişlemelerde Divanı muhasebata aid işlerin keyfiyet ve kemmiyet itibarile her gün biraz daha artmasını mucib olmaktadır.

Buna mukabil Divanı muhasebatın murakabe kadrosunda 1927 senesi iptidasında 170 murakıb ve murakıb muavini mevcut iken bu kadronun bu günkü mevcudu 11 noksanile 169 dan ibaret bulunmuştur.

Bu yeni vazifeler dolayısıyla kadronun tevsiî zarureti hissedilmiş olmakla beraber muhtelif seneler hesap ve muameleleri üzerinde mukayeseler yapılarak tedkik ve murakabeye tâbi muameleler hacmi sıhhatli bir surette tayin ve tesbit edilmeden bu hususda bir teklifte bulunulması muvafık görülmemiş idi.

Muhasebei umumiye kanununun hesap usullerine mütedair hükümlerinin tatbik mevkiine girdiği 928 senesinden itibaren bu kanuna göre Divanı muhasebata hesap vermekte mükellef muhasiblerin muhtelif senelere aid hesapları üzerinde yapılan tedkikat neticesinde bu kısım hesapların ihtiyaç gös-

terdiği tedkik müddetleri evvelce tesbit edilmiş olduğu gibi Divanı muhasebat kanununun meriyet mevkiine girdiği 1934 senesinden itibaren İdarei hususiye ve belediye hesapları üzerinde yapılan tedkikat ile bu hesaplar için sarfedilecek mesai günlerinin tesbiti de temin edilmiştir.

Bu tedkikatın neticesi Divanı muhasebatın tedkik ile mükellef olduğu hesapların (22170) şî muvazenei umumiyeye dahil ve mülhak bütçe ile idare edilen daireler ve (990) nrı inhisar vesair mütedavil sermayeli müesseseler ve (4800) ü Hususî idarelerle belediyeler hesaplarına aid olmak üzere ceman (27960) günlük mesaiye ihtiyaç olduğunu göstermiştir.

Bu mikdar 126 murakibin bir senelik mesaisi muhassalasına tekabül etmekle bu işler için 126 murakib istihdam etmek lâzım geldiği gibi yine bu esas dairesinde yapılan tedkik ve mukayeseler ayniyat hesaplarıyla tahsis ve sarfdan evvelki vize muameleleri, mutabakat beyannamesinin ihzarı ve dairelerde hesapların muhakeme safhalarının takibi ile ilâna rabtının temini için taha 54 ki ceman 180 murakibe ihtiyaç bulunduğu anlaşılmıştır.

Bundan başka bazı hesapların yekdiğerile olan münasebet ve alâkaları ve mesainin yakından ve devamlı bir surette kontrolü murakiblerin grublara tefriki ile her grupun başında bir başmurakib bulundurulmasını zarurî kıldığı gibi yeni teşkilâtta istenilen randmanın alınması murakiblerin en az (26) gruba ayrılmasına mümkün olabileceği anlaşılmış olduğundan bu ihtiyacı karşılamak için de kadroya ayrıca (20) başmurakib ilâvesi düşünülmüş ve bu suretle Divanı muhasebat murakabe kadrosu (200) olarak tesbit edilmiştir.

Kadroya istinilen diğer ilâveler:

Bunlar bir raportör ile iki müddei umumî muavini ve bir şube müdürü ile bir mümeyyiz ve 30 lira maaşlı bir kaç servis şefinden ibaret bulunmuştur.

2514 numaralı Divanı muhasebat kanunu ile Temyiz işleri Divana verildikten sonra günün ceil ihtiyaçlarını karşılamak maksadile nesredilmiş olan 2523 numaralı teşkilât kanunu ile raportörlük ihdas edilmiş ve kadro mucibince iki raportör de tayin edilerek işe başlatılmış ise de temyiz için vuku bulan müracaatların fazlalığı ve bu müracaatların taallük ettiği dosyaların tedkik ve ihzarı ile bunlara aid muhabere ve formalitelerin ikmali ve verilen hükümlerin alâkadarlara tebliği gibi hususlar için iki raportörün kâfi gelmeyeceği anlaşıldığı gibi gerek temyiz işinin gerek tahsis muamelelerine aid itirazların tedkiki salâhiyetinin Divana verilmiş olması müddei umumilik işlerinin bir misilden daha fazla bir derecede artmasını mucib olmuştur. Buna binaen raportörlük kadrosunun bir ve müddei umumilik kadrosunun iki muavin ilâvesi ile takviyesi de zaruret halini almıştır.

İlâvesi istenilen şube müdürlüğü ile mümeyyiz ve şeflere gelince :

Divanı muhasebat başkâtibliğine bağlı servislerden evrak, sicil, mahzen idare ve hesap umuru işleri birer müdürlük halinde idare edildiği halde heyet, yazı, ilâm ve tedkik bürosu servisleri bu yolda bir teşkilâta bağlanmamıştır.

Bu yüzden bu servislerde aranılan sürat ve intizamın temininde müşkülâta uğranmaktadır. Bu sebeble bu servislerin de bir müdürün idaresi altında başkâtibliğe bağlanması için yazı ve muamelât müdürlüğü unvanile bir müdürlük ihdası cihetine gidilmiştir. Bundan başka yine yazı, tebyiz ve tedkik bürosu ile mümasili servislerin ve bu meyanda taşra evrak şubesinin 30 lira maaşlı birer şef idaresine verilmesi idare noktasından lüzumlu görülerek kadroya şef unvanile (4) aded memur ve ilâm masası işlerinin daha muntazam bir halde cereyanı için bu şubenin bir mümeyyizin idaresine verilmesi muvafık görülerek bu maksadla da kadroya 35 liralık bir mümeyyiz ilâvesi cihetine gidilmiş ve yeni vazifelerin işlerin artmasındaki umumî tesiri dolayısıyla zabıt kâtibi, tasnif ve dosya memurlarının adedi (20) ye iblâğ edilmiş ve buna mukabil kâtib ve mükayyid sınıflarında da dört memur tasarruf edilmiştir.

Sınıf ve derece

Adedleri 200 olarak tesbit edildiği yukarıda arzolunan murakib ve muavinlerden murakibler evvelce olduğu gibi başmurakib, birinci, ikinci, ve üçüncü sınıf murakib unvanile dört sınıfa ve muavinler de yine evvelce olduğu gibi birinci ve ikinci sınıf murakib muavini olmak üzere iki sınıfa tefrik edilmiş ve murakib ve murakib muavinlerinin sınıf kadroları da bu günün ve ilerinin

ihtiyacı göz önüne alınarak tesbit edilmiştir. Mevud memurların teadül derecelerinde yapılmak istenilen değişikliğe gelince :

Divanı muhasebat murakıbleri ile muavinleri teadül kanunile tayin edilmiş olan derecelerini muhafaza ettikleri halde sonradan neşredilen teşkilât kanunları hemen, hemen bütün veâletlerin Divanı muhasebat murakıb ve muavinlerinin buldukları derecelere dahil olan memuriyetlerine en az bir derece yükseklik temin etmiştir.

Bu hal ötedenberi Divan murakabe sınıflarında bulunan bir çok yetişmiş unsurların diğer dairelerde vazife alarak Divandan ayrılmalarına sebep olduğu gibi diğer cihetten yeniden Devlet memuriyetine intisab etmek isteyenlerin de Divana rağbetini azaltmıştır.

Bu itibarla bozulmuş olan teadülün idare noktasından yarattığı zorlukları kısmen olsun ortadan kaldırmak için murakıb ve muavinlerin teadül derecelerinin bir derece yükseltilmesi zarurî görülmüştür.

Murakıb ve muavinler hakkındaki bu mülâhazalar başkâtib muavini ile idare ve hesap işleri, evrak, sieil ve mahzen müdürlükleri için de varid olmakla beraber bunlardan mahza tasarruf maksadile idare ve hesap işleri müdürlüğü ile evrak müdürlüğünün dereceleri şimdilik olduğu gibi bırakılarak diğerlerinin birer derece yükseltilmesi ile iktifa edilmiştir.

Bundan başka gerek teadül kanunundan evvel gerek mezkûr kanundan sonra Divan âzası derecesinde maaş almakta-iken Divan heyetine bir derece yükseklik temin eden 2523 numaralı kanunun neşrinden sonra Divan âzalığının bir derece dununda kalmış olan Divan başkâtibliği derecesinin de Divan âzası ile müddei umumisi ve Şûrayı devlet başkâtibi derecesine çıkarılması teadül noktasından zarurî görülmekle başkâtibliğın teadül derecesi de üçüncü olarak tesbit edilmiştir.

Mucib sebepleri yukarda arz olunan Divanı muhasebat teşkilât kanunu lâyihasının birinci maddesinde sözü geçen cetvel bu esaslara göre hazırlanmıştır.

Teşkilât kanununun meriyet kesbettiği zaman bu kanuna bağlı cetvelde memuriyet unvanları tasrih edilmiş olan memurların unvanlarına tekabül eden dereceleri maaşlarından istifadeye başlayacakları tabii isede bu günkü Divan kadrosunda meselâ birinci sınıf murakıb adedi (52) iken yeni kanunla birinci sınıf murakıb adedi (35) olarak teklif edilmiş olduğundan başmurakıb sınıfındaki fazlalık karşılık tutulsa bile kanuna istisnâ bir hüküm konulmadıkça bu gün müstahdem olan birinci sınıf murakıblardan bir kısmının yeni teşkilât kanununun temin edeceği bu faideden istifade etmeleri mümkün olmayacağı gibi bunlardan bir kısmının sınıflarını dahi muhafaza edememek vaziyetine düşecekleri tabiidir. Halbuki buldukları derecede terfi için lâzım gelen müddeti çok evvel doldurmuş olan bu sınıftaki murakıblerin bu kanunun temin edeceği faideden mahrumiyetleri adalete uygun olamayacağından bunların da sınıflarını muhafaza ederek bir derece terfi etmeleri muvafık görülmüş ve kanunun ikinci maddesine bu maksadı temin edecek hüküm konulmuştur.

Yeni kadroda ikinci sınıf murakıb muavinleri maaşı 35 lira olarak gösterilmiş ise de teadül kanunu yüksek mekteb mezunlarından ilk olarak Devlet memuriyetine girmek isteyenlere 30 lira üzerinden maaş almak hakkını tanımış olduğundan ilk defa Divanda vazife alarak memuriyet hayatına girmek isteyenlere 30 liradan fazla maaş verilmesi tabii varid olamaz.

Yukarıki dereceleri karşılık tutarak daha aşağı derecede memur istihdamı caiz olmakla beraber murakabe sınıfının faideli bir unsuru olabilmek için lâzım gelen meslekî bilgiyi henüz haiz olmayan bu gibi yüksek mekteb mezunlarının murakıb muavini unvanı taşımaları da muvafık görülmemektedir. Bunun için murakabe sınıfındaki münhaller karşılık tutulmak suretile murakıb muavinliğine alınacak ve kendilerine 30 lira maaş verilecek olan bu gibi yüksek mekteb mezunlarının namzedliklerini ikmal edinceye kadar, tedkik memuru unvanile istihdamlarının ve kâtib ve mukayyidler kadroda maaşlı olarak gösterilmiş olmakla beraber bu sınıflarda kullanılacak bir kısım memurların maaşlı olmasında zaruret mevud olmadığından maaşlı kâtib ve mukayyid yerinde ücretle de memur kullanılmasının muvafık olacağı düşünülerek kadroya bu maksadların istihsalini temin edecek şekilde meşruhat verilmiştir.

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Bütçe encümeni

Mazbata No. 118

Esas No. 2/71

14 - V - 1938

Yüksek Reisliğe

Divanı muhasebat teşkilâtının yeni esaslara bağlanması maksadile hazırlanarak Büyük Millet Meclisi İdare Âmirleri tarafından 25 nisan 1938 tarih ve 706/13406 sayılı tezkere ile Yüksek Reisliğe sunulub Encümenimize tevdi buyurulan kanun lâyihası Divanı muhasebat reisi Seyfi Oran hazır olduğu halde okundu ve konuşuldu :

Bu lâyiha, bağlı olan esbabı mucibesinde tafsil izah olunduğu üzere Divanı muhasebat teşkilâtının hissedilen ihtiyaçla mütenasib bir hale getirilmesini ve bir kısım memurlarının da teadül derecelerinin ıslahını istihdaf etmektedir. Verilen izahata göre muhtelif kanunlarla yeniden bir hayli vazifeler almış olan Divanı muhasebatın bu günkü kadrosu ile kendisine mevdu vazifeleri kanunlarla gösterilen muayyen müddetler içinde ifa etmesine imkân olmadığını ve memurlardan bir kısmına aid teadül derecelerinin de ıslahı lâzimededen bulunduğunu anlayan encümenimiz lâyihayı esas itibarile kabul eylemiştir.

Lâyihanın birinci maddesi : Divanı muhasebatın bu günkü kadrosunu tesbit etmiş olan 2523 sayılı kanuna bağlı cetveli değiştirmektedir. Cetvelde yapılan belli başlı değişiklik murakıb ade-

dini arttırmaktan ve murakıblerle diğer memurlardan bazılarının teadül derecelerini yükseltmekten ibarettir. Madde yazıldığı şekilde aynen kabul olunmuştur.

Memurlardan bir kısmının bu kanun ile yapılan değişiklikten mağdur olmamalarını temin maksadile teklif olunduğu anlaşılan ikinci madde ile üçüncü madde yazıya aid bazı değişikliklerle ve son maddeler de aynen kabul olunmuştur.

Umumî Heyetin tasvibine konulmak üzere Yüksek Reisliğe sunuldu.

Reis	Reis V.	M. M.
Burdur	Isparta	İstanbul
M. Şeref Özkan	Mükerrem Ünsal	R. Karadeniz
Kâtib		
İstanbul	Gazi Anteb	Manisa
F. Öymen	A. H. Ayerdem	T. Türkoğlu
Maraş	Mardin	Ordu
A. Tiridoğlu	R. Erten	H. Yalman
Seyhan	Sivas	Trabzon
N. Eldeniz	Remzi Çiner	Sirri Day
Kırklareli		
Ş. Ödül		

İDARE HEYETİNİN TEKLİFİ

Divanı muhasebat teşkilât kanunu lâyihası

BİRİNCİ MADDE — Divanı muhasebat memurlarının kadrosu ile teadül dereceleri bu kanuna bağlı cetvelde gösterilmiştir.

İKİNCİ MADDE — Divanı muhasebat memurlarından unvanlarında değişiklik olmayanlar 1 nci madde de yazılı cetvelde unvanlarına tekabül eden derece maaşlarını alırlar. Bunlardan sınıfları kadrosu fevkinde kalanların da unvanları itibarile mükteseb hakları mahfuz tutularak dahil oldukları derece maaşları tasarrufattan verilir. Ancak bunlar kadroda yer almadıkça bu sınıflara tayin ve terfi yapılamaz.

ÜÇÜNCÜ MADDE — 18 - VI - 1934 tarihli ve 2523 numaralı kanun mülğadır.

DÖRDÜNCÜ MADDE — Bu kanun 31 - V - 1938 tarihinden muteberdir.

BEŞİNCİ MADDE — Bu kanun Büyük Millet Meclisi tarafından icra olunur.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Divanı muhasebat teşkilât kanunu lâyihası

MADDE 1 — Aynen.

MADDE 2 — Bu kanun ile Divanı muhasebat memurlarından unvanlarında değişiklik yapılmamış olanlar birinci maddede yazılı cetvelde unvanlarına tekabül eden derece maaşlarını alırlar. Bunlardan sınıfları kadrosu fevkinde kalanların da unvanları itibarile mükteseb hakları mahfuz tutularak dahil oldukları derece maaşları tasarrufattan verilir. Ancak bunlar kadroda yer almadıkça bu sınıflara tayin ve terfi yapılamaz.

MADDE 3 — 18 - VI - 1934 tarihli ve 2523 sayılı kanun kaldırılmıştır.

MADDE 4 — Aynen.

MADDE 5 — Aynen.

İdare heyetinin teklifine bağlı

CETVEL

Derece	Memuriyeti unvanı	Aded	Maaş mikdarı
1	Birici Reis	1	150
2	Daire reisi	4	125
3	Aza	12	100
3	Müddeiumumî	1	100
6	» muavini	2	70
7	» »	2	55
5	Raportör	3	80
5	Başmurakıb	20	80
6	Birinci sınıf murakıb	35	70
7	İkinci » »	45	55
8	Üçüncü » »	55	45
9	Birinci sınıf muavin	20	40
10	İkinci » »	15	35 [1]
3	Başkâtib	1	100
5	» muavini	1	80
6	Şube müdürü	2	70
7	» »	1	55
8	» »	2	45
10	Mümeyyiz	5	35
11	Şef (Biri levazım memuru)	5	30
12	Zabıt, tasnif, dosya memuru	20	25
14	Mukayyid, kâtib	40	20 [2]
15	» »	40	17,5 [2]
		<hr/>	
		332	

[1] Doğrudan doğruya murakıb muavinliğine alınan yüksek mekteb mezunları namzedliklerini ikmal edinceye kadar tedkik memuru unvanile istihdam edilir. ve kendilerine 30 lira üzerinden maaş verilir.

[2] Maaş emsali ücret olarak verilmek suretile de memur kullanılabilir.

